

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Інститут післядипломної освіти
Медичний інститут
Кафедра анатомії, клінічної анатомії, патоморфології та судової медицини

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Іщенко Н.М.

2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ ЛІКАРІВ З ЦИКЛУ

«Актуальні проблеми судової медицини та медичного права
України»

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 222 «Медицина»

Розробник
Завідувач кафедри розробника
Гарант освітньої програми
Директор ННІПО
Директор інституту
Начальник НМВ

Харченко О.В.
Черно В.С.
Клименко М.О.
Норд Г.Л.
Грищенко Г.В.
Шкірчак С. І.

Пояснювальна записка

Цикл складається з лекцій і семінарів, метою яких є поглиблене вивчення найбільш широко розповсюджених типових патологічних процесів, тобто процесів, які лежать в основі одразу багатьох нозологічних одиниць.

Цикл розрахований на 2 тижні занять, 78 академічних годин, з яких 14 годин лекцій, 18 годин семінарів, 44 години самостійної роботи слухачів (СРС) та 2 години – підсумкова атестація (залік). Лекції читаються з поданням демонстраційного матеріалу у вигляді мультимедійних презентацій. Семінари проходять у вигляді групових дискусій за ситуаційними задачами та тестами. Залік проходить у вигляді тестування та співбесіди.

Опис циклу (анотація):

Судова медицина – галузь науки, яка вивчає питання медичного, біологічного та медико-криміналістичного характеру, що виникають у практичній діяльності органів правосуддя та судочинства.

Предметом вивчення цієї науки є судова медицина, медичне право, які:

- а) ґрунтуються на знаннях, які лікарі отримують при вивченні загально-біологічних та клінічних дисциплін, та й інтегруються з ними;
- б) надають основи знань щодо виконання лікарем функцій судового експерта згідно процесуального законодавства;
- в) надають вміння із встановлення факту біологічної смерті, опису трупа на місці його виявлення, опису тілесних ушкоджень та визначення їх виду, знаходження та опису речових доказів біологічного походження;
- г) надають основи з нормативно-правової документації в медичній діяльності.

Мета та завдання циклу

1.1. Мета циклу – поглиблення та розширення знань та практичних навичок з судової медицини, медичного права України.

1.2. Основними завданнями циклу є підвищення кваліфікації та удосконалення з таких умінь:

- Вміти описувати тілесні ушкодження за загальноприйнятою схемою їх опису.
- Демонструвати вміння проводити огляд трупа на місці події.
- Вміти встановлювати факт настання біологічної смерті.
- Вміти описувати та вилучати речові докази біологічного походження під час огляду місця події.
- Демонструвати вміння проводити судово-медичне дослідження трупа та встановлювати причину насильницької та ненасильницької смерті.
- Вміти провести експертизу трупів невідомих осіб.
- Демонструвати вміння проводити судово-медичне обстеження потерпілих, звинувачуваних та інших осіб.

- Демонструвати вміння визначити тяжкість травми під час судового обстеження потерпілої особи.
- Демонструвати вміння проводити огляд ділянки обличчя трупа н місці події.
- Знати зміст нормативно-правових актів, які передбачають кримінальну відповідальність медичних працівників за професійно-посадові правопорушення та демонструвати вміння проводити їх аналіз.
- Вільно орієнтуватися в різних галузях права, законодавстві та нормативних актах, регулюючих надання медичної допомоги і взаємовідношення у сфері охорони здоров'я.
- Навчитися застосовувати на практиці знання законодавства, відстоювати гарантовані законом права як громадянам, так і медичним працівникам при реалізації права на життя, здоров'я, медичну допомогу, працю, відпочинок, оплату праці та ін.
- Вміти використовувати та складати нормативні й правові документи локального характеру, що відносяться до майбутньої професійної діяльності.

Проходження циклу тематичного удосконалення протягом двох тижнів, згідно наказу МОЗ України від 22.02.2019 № 446, дає можливість лікарям здобути 50 балів безперервного професійного розвитку.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
циклу тематичного удосконалення
«Актуальні проблеми судової медицини та медичного права України»

Контингент слухачів – лікарі лікувального, педіатричного, медико-профілактичного, стоматологічного профілів, наукові співробітники та викладачі.

Тривалість навчання – 2 тижні (78 навчальних годин).

№	Назва курсу та розділу				<i>Кількість годин</i>
		Лекції	Семінари	СРС	Всього
1.	Предмет і завдання судової медицини. Правові основи судово-медичної експертизи. Судово-медична документація. Акт судово-медичної експертизи.	2	2	4	8
2.	Вступ до судово-медичної травматології. СМЕ ушкоджень внаслідок дії тупих предметів.	2	4	8	14

3.	СМЕ ушкоджень внаслідок дії гострих предметів.	2	2	6	10
4.	СМЕ ушкоджень внаслідок пострілів з вогнепальної зброї або вибуху.	2	4	6	12
5.	Судово-медична танаталогія.	2	2	6	10
6.	СМЕ потерпілих, обвинувачуваних та інших осіб.	2	2	6	10
7.	СМЕ у випадках механічної асфіксії, інших чинників та отруєнь.	2	4	6	12
8.	Підсумковий контроль				2
	Всього	14	20	42	78

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

Лекція 1. Предмет і завдання судової медицини. Правові основи судово-медичної експертизи. Судово-медична документація. Акт судово-медичної експертизи.

Лекція 2. Вступ до судово-медичної травматології. СМЕ ушкоджень внаслідок дії тупих предметів.

Лекція 3. СМЕ ушкоджень внаслідок дії гострих предметів.

Лекція 4. СМЕ ушкоджень внаслідок пострілів з вогнепальної зброї або вибуху.

Лекція 5. Судово-медична танаталогія.

Лекція 6. СМЕ потерпілих, обвинувачуваних та інших осіб.

Лекція 7. СМЕ у випадках механічної асфіксії, інших чинників та отруєнь.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Предмет і завдання судової медицини. Правові основи судово-медичної експертизи. Судово-медична документація. Акт судово-медичної експертизи.

2. Вступ до судово-медичної травматології. СМЕ ушкоджень внаслідок дії тупих предметів.

3. СМЕ ушкоджень внаслідок дії гострих предметів.

4. СМЕ ушкоджень внаслідок пострілів з вогнепальної зброї або вибуху.

5. Судово-медична танаталогія
6. СМЕ потерпілих, обвинувачуваних та інших осіб.
7. СМЕ у випадках механічної асфіксії, інших чинників та отруень.

САМОСТІЙНА РОБОТА СЛУХАЧІВ (СРС)

1. Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка.
2. Поточний контроль на семінарських заняттях
3. Опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять.

Рекомендована література

Основна з судової медицини

1. Бабанін А.А., Мішалов В.Д., Біловицький О.В., Скребков О.Ю. Судова медицина. – Сімферополь, 2012. – 578 с.
2. Судова медицина. За ред. акад. НАМНУ Москаленка В.Ф. та професора Михайличенка Б.В. // Київ, ВСВ «Медицина», 2011. – 448 с.
3. Лісовий А.С., Голубович Л.Л. Судова медицина. – Київ. – 2008. – 483 с.
4. Концевич І.О., Михайличенко Б.В. Судова медицина. - К.: МП Леся, 1997. – 656 с.
5. Завальнюк А.Х. Судова медицина: Курс лекцій. - Тернопіль: «Укрмедкнига», 2000.- 648с.
6. Судова медицина: навчально-методичний посібник /За ред. Б.В. Михайличенка // К.: МП Леся, 2001. – 416 с.
7. Судово-медична експертиза: навчальний посібник у 3-х частинах /Будко Г.Ю., Романюк А.М., Карпенко Л.І. // Суми. - Вид-во: СумДУ. – 2008. – 1-ша частина – 134 с., 2-га частина – 132 с., 3-тя частина – 77 с.

Допоміжна з судової медицини

1. Руководство к практическим занятиям по судебной медицине / Под ред. Концевич И.А. // К.: Вища школа, 1988. - 328 с.
2. Кримінальний кодекс України.
3. Кримінально-процесуальний кодекс України.
4. Закон «Про судову експертизу», 1994.
5. «Основи законодавства України про охорону здоров'я», 1992.
6. Наказ № 6 МОЗ «Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України», 1995.
7. Бабанін А.А., Соколова І.Ф. Судебно-медична експертиза поведінки // Симферополь, 2001.- 206 с.
8. Банчук М.В., Войченко В.В., Зарицький Г.А., Петрошак О.Ю. Процесуальні, організаційні та етичні основи судово-медичної експертизи в Україні. Навчально-методичний посібник за ред. професора В.Д. Мішалова. // К., 2010. – 243 с.
9. Бачинський В.Т., Кулик О.Ф., Савка І.Г., Ванчуляк О.Я. Первинний огляд трупа на місці його виявлення. //Чернівці, 2010. – 212 с.
10. Бойко С.О. Судово-медична експертиза визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень //Ужгород, 2003.-225 с.
11. Герасименко О. Тлумачний та російсько-український словники з судової медицини. - Донецьк, 1999.- 292 с.
12. Завальнюк А.Х. Тлумачний словник судово-медичних термінів. - Тернопіль: Укрмедкнига, 1999. -351 с.
13. Кулик О.Ф., Бачинський В.Т., Савка І.Г., Ванчуляк О.Я. Особливості судово-медичного

дослідження трупа при окремих видах смерті.//Чернівці, 2005. – 211 С.

14. Стмаровойтова Р.О., Мішалов В.Д., Кривда Г.Ф. Судово-медична цитологія. //Одеса: Астропринт, 2007. – 200 с.

15. Федорчук-Незнакомцева Є.П., Павлович В.Г. Посібник з судово-медичної танатології. - Київ, 1998.- 46 с.

16. Яланський О.В., Воробйов Ю.В., Яланська Л.О., Воробйов М.Ю. Судово-медичне дослідження трупа. - Полтава, 2000.- 240 с.

Література з медичного законодавства I Законодавство у сфері охорони здоров'я.

Конституція України

Основи законодавства України про охорону здоров'я

Концепція розвитку охорони здоров'я населення України: Затверджено Указом Президента

України від 7 грудня 2000 року № 1313/2000 // Офіційний вісник України. - 2000.- № 49.- Ст. 2116.

Міжгалузева комплексна програма «Здоров'я нації» на 2002 - 2011 роки: Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 10 січня 2002 р // Офіційний вісник України.- 2002.- № 9.

Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо поліпшення медичної допомоги населенню України»

Кодекс України про адміністративні правопорушення

Кодекс законів про працю

Цивільний кодекс України

Сімейний кодекс України

Кримінальний кодекс України

Цивільно-процесуальний кодекс України від

Кримінально-процесуальний кодекс України)

Кримінально-виконавчий кодекс України

Закон України «Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз»

Закон України «Про донорство крові та її компонентів»

Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя»

Закон України «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення»

Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» Закон України «Про імплантацію електрокардіостимуляторів»

Закон України «Про лікарські засоби»

Закон України «Про основи національної безпеки України» Закон України «Про психіатричну допомогу»

Закон України «Про судову експертизу»

Закон України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині»

Закон України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування»

Закон України «Про відпустки»

Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням і похованням»

Закон України «Про інформацію»

Закон України «Про ліцензування окремих видів господарської діяльності» Закон України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів»

Закон України «Про оплату праці»

Закон України «Про охорону праці»

Закон України «Про пенсійне забезпечення»

Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»

II Збірники законодавчих актів у сфері охорони здоров'я

1. Права людини в системі взаємовідносин «лікар – пацієнт» у відкритому суспільстві. Сер.

«Бібліотека сімейного лікаря». Вип. 1 (12.2000).- К.: Медицина України, 2000. -272 с.

2. Медичне право України: Зб. нормат.-прав. актів / Упоряд. і наук. ред. Н. Болотіна. - К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001.-412 с.

3. Законодавство України про охорону здоров'я: Зб. нормат. актів. - К.: Юрінком Інтер, 2000.- 528 с.

4. Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю.К. Качуренко. - 2-е вид. - К.: Юрінформ, 1992. - 200 с.

III. Підручники, посібники

Основна література:

1. Стеценко С.Г., Стеценко В.Ю., Сенюта І.Я. Медичне право України: Підручник / За заг. ред..

д.ю.н., проф.. С.Г. Стеценка. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 507 с.

2. Медико-правовий тлумачний словник Упорядники: Сенюта І.Я., Терешко Х.Я., Хлібороб Н.Є.,

Цибак О.В. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2010. – 408 с

3. Медичне законодавство: правова регламентація лікарської діяльності: Підручник, кн. 2 / Б.В. Банчук, В.Ф. Москаленко, Б.В. Михайличенко та ін.; за ред. Б.В. Михайличенка. – 4-е вид.,

випр. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 496 с.

Додаткова література:

1. Акопов В.И. Медицинское право в вопросах и ответах. - М.: ПРИОР, 2001. - 208 с.

2. Акопов В.И., Маслов Е.Н. Право в медицине. – М.: Книга-сервис, 2002. - 352 с.

4. Бабанін А.А., Нікітіна К.Г., Ясинський В.І. Правознавство: Підручник //Сімферополь, 2005-704 с.

5. Ахметшин Р.Л. Уголовный кодекс врача.- Донецк: Издатель Заславский А.Ю., 2010.- 128с.

6. Грандо А.А. Грандо С.А. Врачебная этика. - К., 1989. - 255 с.

7. Лавриненко О.О., Рогова О.Г., Панасюк С.А., та ін.. Коментар медичного законодавства України.

Станом на 01.03.2011 р. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2011.- 360 с.

8. Медичне право: нормативно-правові акти: зб. – Л.: Медицина і право, 2008.

9. Ольховський В.О. Медичне правознавство: навчально-методичні рекомендації / В.О.Ольховський,

В.В. Хижняк. - Харків: СПДОФ Бровін О.В., 2011.- 44 с.

10. Організація охорони здоров'я і медичне право України: каталог виставки / Харківська держ. наукова бібліотека ім. В.Г.Короленка / О.М. Хрестіян (уклад.). – Х. : ХДНБ, 2007. — 45с.

11. Правові основи діяльності медичних і фармацевтичних працівників: навчальний посібник / Бабанін А.А., Ясинський В.І. – Сімферополь, 2002.- 432 с.

12. Процесуальні, організаційні та етичні основи судово-медичної експертизи в Україні: Навчально-методичний посібник /М. В. Банчук, В. В. Войченко, Г. А. Зарицький, О.Ю. Петрошак (за заг. редакцією проф. В. Д. Мішалова). Київ, 2010.-243с.

13. Рудень В.В. Страхова медицина і медичне страхування.–Львів, 1999. – 304 с.

14. Рыков В.А. Медицинское право: Справочник в вопросах и ответах - (Сер. Консультирует юрист) - Ростов н/Дону: Феникс, 2002. - 288 с.

15. Сенюта Ірина Ярославівна. Медичне право: право людини на охорону здоров'я: [монографія]. – Л. : Астролябія, 2007. – 223с
16. Сергеев Ю.Д. Профессия врача: юридические основы. - К.: Вища школа, 1988.- 208 с.
17. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / Під заг. ред. Ю.В. Вороненка, В.Ф. Москаленка. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. - 680 с.
18. Сучасне українське медичне право: Монографія / За заг. ред. С.Г. Стеценка. – К.: Атака, 2010. –496 с.
19. Хміль І.Ю., Михайличенко Б.В., Артеменко О.Ю. Основи медичного законодавства України. / Навчальний посібник. - К., 2010 р.- 234 с.

Інформаційні ресурси:

1. http://www.studmed.ru/mihaylichenko-bv-sudova-stomatologya_82d3f60e207.html
2. <https://nmapo.edu.ua/s/np/k/sudovoi-medyytsyny/pidruchnyky-ta-posibnyky/3535-elektronnij-pidruchniksudova-meditsina-za-zagalnoyu-redaktsieyu-profesora-v-d-mishalova>
3. <http://cul.com.ua/preview/sudmed.pdf>
4. https://pidruchniki.com/89809/meditsina/perednye_slovo_sudova_meditsina
5. <http://medical-enc.com.ua/stomatologia-2.htm>
6. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95>
7. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
8. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
9. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
10. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
11. <http://textbooks.net.ua/content/category/32/46/38/>
12. <http://dSPACE.nlu.edu.ua/handle/123456789/371>